

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 16 czerwca 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.35.2023.TB

Pani
Katarzyna Wójcik
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Lubaniu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 5 – 7 czerwca 2023 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, zespół kontrolerów z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu oraz Grzegorz Kownacki – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu przy ul. Przemysłowej 4, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Centrum” lub „PCPR”.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności jednostki w zakresie kierowania dziećmi do instytucjonalnej pieczy zastępczej, szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi pracowników PCPR, w okresie od 1 czerwca 2022 r. do dnia kontroli, tj. 5 czerwca 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 grudnia 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na I półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu pełniła Pani Katarzyna Wójcik, która była odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowością, której uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości była błędna interpretacja

przepisów ustawy, która mogła wpłynąć na obniżenie standardu realizowanych przez jednostkę usług.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod numerem 1. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie akt postępowań administracyjnych w sprawach o przyznanie pomocy pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie, pisemnych oświadczeń złożonych przez Dyrektora PCPR oraz udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

W sprawach dotyczących kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej, kontrola przedłożonej dokumentacji wykazała, iż na terenie powiatu lubańskiego na dzień kontroli, w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 41 wychowanków. Wszyscy zostali umieszczeni w placówkach opiekuńczo - wychowawczych typu socjalizacyjnego. W okresie objętym kontrolą z ww. liczby dzieci 5 skierowano do wymienionej formy pieczy zastępczej działającej na terenie powiatu.

(dowód: akta kontroli str. 35)

Analiza akt wykazała, iż we wszystkich przypadkach kierowanie dzieci i ich umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej następowało zgodnie z art. 35 ust. 1, w związku z art. 182 ust. 1 i 2 ustawy oraz § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292 poz. 1720), zwanego dalej „rozporządzeniem”. Dyrektor Centrum oświadczył, że każdorazowo przed wydaniem stosownego dokumentu zasięgnięto opinię dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej, w której mieli być umieszczeni wychowankowie, zgodnie z § 4 rozporządzenia. Większość dzieci kierowano do instytucjonalnej pieczy zastępczej z uwzględnieniem ich wieku, spełniając wskazanie art. 95 ust. 1 ustawy mówiącego, iż w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno – terapeutycznego umieszczane są dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. W okresie objętym kontrolą w placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego funkcjonujących na terenie powiatu lubańskiego było umieszczonych 8 wychowanków poniżej 10. roku życia. Na dzień kontroli z tej grupy w instytucjonalnej pieczy zastępczej przebywało 7 z nich (jedno dziecko opuściło placówkę opiekuńczo – wychowawczą wraz z usamodzielnianą matką). Pozostali podopieczni w momencie kierowania ich do przedmiotowej formy pieczy zastępczej spełniali przesłanki wskazane w art. 95 ust. 2 ustawy, tj.: przebywali z małoletnią matką (1 dziecko), zostali umieszczeni ze starszym rodzeństwem

(6 dzieci). Pomimo spełniania ww. ustawowej przesłanki w teczkach tych wychowanków znajdowały się potwierdzenia poszukiwania przez Centrum miejsc w rodzinnych formach pieczy zastępczej na terenie całego kraju (e-maile z zapytaniami o wolne miejsca rozsyłane do organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej). Ponadto umieszczenie dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej było zgodne z treścią postanowień wydawanych przez sąd. Wydawane przez PCPR skierowania do placówek opiekuńczo – wychowawczych, zawierały oznaczenie organu wydającego dokument (starosta lubański), datę i numer skierowania, wskazanie podstawy prawnej, nazwę placówki opiekuńczo – wychowawczej, do której kierowano dziecko, jego imię i nazwisko, datę urodzenia oraz sygnaturę akt postanowienia sądowego w sprawie. W części skierowań przywołano błędną podstawę prawną, np. przy dzieciach powyżej 10. roku życia przywoływano art. 95 ust. 2, który odnosi się do sytuacji w jakich można kierować dzieci poniżej 10. roku życia do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Natomiast w przypadku dzieci poniżej 10. roku życia, gdzie zachodziła zasadność przywołania przedmiotowej normy prawnej tego nie robiono. Ponadto, zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia do placówki opiekuńczo – wychowawczej kieruje powiat właściwy do ponoszenia wydatków. Wobec powyższego jako właściwe oznaczenie organu winno się wskazywać „Powiat lubański”, a nie „Starostę lubańskiego”.

Przy kierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej powinno się przekazywać dostępną dokumentację, w szczególności odpis aktu urodzenia dziecka, dokumentację potwierdzającą stan zdrowia dziecka, dokumenty szkolne, informację o prowadzonej pracy z rodziną dziecka i jej rezultatach, w uzasadnionej sytuacji odpisy aktu zgonu rodzica (§ 8 ust. 1 rozporządzenia). W skierowaniach widniał zapis, cyt.: „Oryginały akt zgodnie z § 8 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, które są niezbędne do umieszczenia dziecka w placówce, zostaną przekazane do placówki przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu”, natomiast na podstawie zgromadzonej w aktach dzieci dokumentacji trudno stwierdzić jakie dokumenty de facto zostały przekazane.

W związku z powyższym zasadnym będzie przykładanie większej uwagi w trakcie sporządzania skierowań na przywoływaną podstawę prawną, oznaczenie organu oraz sporządzanie wykazu przekazywanych dokumentów.

W okresie objętym kontrolą skierowano 4 dzieci cudzoziemców do placówki opiekuńczo – wychowawczej, wraz z dostępną dokumentacją. Wszystkie one były obywatelami Ukrainy i zostały umieszczone na mocy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom

Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 103 ze zm.).

Zgodnie z § 7 rozporządzenia o skierowaniu dziecka do placówki opiekuńczo – wychowawczej, informowano niezwłocznie sąd, który orzekł o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej. *(dowód: akta kontroli str. 23, 26, 34-36, 38-43)*

W przypadku konieczności zapewnienia pieczy zastępczej dla dziecka poza terenem powiatu lubańskiego lub na terenie powiatu lubańskiego dla dziecka z innego powiatu, zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy, zawarto porozumienia z innymi powiatami w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w art. 195 ust. 1 i 2 ustawy. Na dzień kontroli obowiązywały porozumienia regulujące pobyt dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej zawarte z powiatami: lwóweckim, krotoszyńskim, piaseczyńskim, żagańskim, częstochowskim, rawickim, lubińskim, bolesławieckim, zgorzeleckim, prudnickim, kamiennogórskim, milickim, wołowskim, wałbrzyskim, sępoleńskim, myśliborskim, górowskim, a także z miastami na prawach powiatu: Jelenią Górą i Gliwicami. *(dowód: akta kontroli str. 36-37)*

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy.

Dyrektor Centrum oświadczył, że nabór kandydatów na rodziny zastępcze zazwyczaj prowadzony był poprzez kampanię informacyjną w: mediach społecznościowych (m.in. Facebook), biuletynie informacji publicznej Centrum, lokalnej prasie - „Ziemia Lubańska”, lokalnym portalu informacyjnym eLuban.pl (wyemitowano spot promujący rodzicielstwo zastępcze). Ponadto ideę rodzicielstwa zastępczego propagowano podczas obchodów lokalnego święta Dnia Aktywnej Rodziny – rozmowy z uczestnikami imprezy, rozdawanie ulotek, gadżetów promocyjnych.

W konsekwencji powyższych działań, w okresie objętym kontrolą, pozyskano 10 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy przeszli procedurę kwalifikacyjną.

W stosunku do kandydatów na prowadzenie rodzinnej pieczy zastępczej dokonywano analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, o której mowa w art. 42 ust. 1 – 3 ustawy i wydawano wstępną akceptację, o której mowa w art. 43 ustawy. Następnie kierowano kandydatów na szkolenie oraz praktyki.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzone zostało jedno szkolenie kandydatów na opiekunów w rodzinnych formach pieczy zastępczej zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy.

Szkolenia prowadzili pracownicy PCPR na podstawie programu „Pride” zatwierzonego na okres 5 lat decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Nr 8/2018/RZ z dnia 30 lipca 2018 r. Wydano łącznie 6 świadectw ukończenia szkolenia.

Na wniosek osób posiadających świadectwo ukończenia szkolenia, organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydał zaświadczenia kwalifikacyjne zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej, zgodnie z art. 45 i 76 ust. 4 pkt 2 ustawy. Wydawane przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zaświadczenia kwalifikacyjne dla osób posiadających świadectwa ukończenia szkolenia były zgodne z wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego, zgodnie z art. 45 i 48 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 31-32, 44, 46-47)

W myśl art. 42 ust. 7 ustawy, okoliczności, o których mowa w ust. 1 – 3 tego przepisu, ustala się na podstawie przeprowadzonej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Kandydaci przedkładali w Centrum wniosek o przyjęcie na szkolenie oraz opinię psychologiczną o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa zatrudnionego w PCPR. Analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy dokonywał kierownik pieczy zastępczej oraz pedagog w oparciu o zgromadzoną dokumentację oraz na podstawie wizyty w miejscu zamieszkania kandydatów i przeprowadzonego wywiadu.

(dowód: akta kontroli str. 33, 41)

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził działalność diagnostyczno – konsultacyjną, której celem było pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno – pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę. Dyrektor Centrum poinformował, że zadanie to realizowane było w następujący sposób:

- dokonywano analizy sytuacji osobistej, majątkowej i dochodowej,
- analizowano zebraną dokumentację i sprawdzano czy spełnia ona wymogi formalne,
- przeprowadzano badania dotyczące posiadanych predyspozycji i motywacji do stanowienia rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

Wszystkie powyższe czynności realizowane były przez Komisję kwalifikacyjną w składzie: kierownik pieczy zastępczej, pedagog, psycholog, specjalista pracy z rodziną.

(dowód: akta kontroli str. 33)

W oparciu o art. 46 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka. Dyrektor Centrum oraz jego zastępca na podstawie udzielonych upoważnień Starosty Powiatu Lubańskiego (nr 38/2014 z dnia 22 października 2014 r. i nr 40/2014 z dnia 23 października 2014 r.) prowadził rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej i prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu. Powyższe rejestry w okresie objętym kontrolą były aktualizowane według potrzeb oraz przekazywane do właściwego sądu zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 33-34, 48-49)

W świetle art. 140 ust. 1 ustawy, osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo - wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo - terapeutyczną, zwanej dalej „osobą usamodzielnianą”, w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu, przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie. Usamodzielnianym udziela się również pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia, a także wsparcie prawne i psychologiczne.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 czerwca 2022 r. do 5 czerwca 2023 r., do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu wpłynęło 19 wniosków osób usamodzielnianych, w tym:

- 5 wniosków o pomoc na kontynuowanie nauki;
- 10 wniosków o pomoc na usamodzielnienie;
- 4 wnioski o pomoc na zagospodarowanie.

W okresie objętym kontrolą, dla wychowanków, którzy ukończyli 18 rok życia, jak i tych, którzy osiągnęli pełnoletność przed okresem objętym kontrolą wydano:

- 5 decyzji przyznających pomoc na kontynuację nauki;
- 10 decyzji przyznających pomoc na usamodzielnienie;
- 4 decyzje przyznające pomoc na zagospodarowanie.

Żadna z osób usamodzielnianych nie wystąpiła do PCPR z wnioskiem o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy prawnej oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Ocena prawidłowości prowadzonych postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy w powyższym zakresie, została przeprowadzona na podstawie analizy merytorycznej i formalnej akt postępowań administracyjnych wszczętych we wskazanym okresie kontrolnym. Dotyczyły one pomocy na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie oraz pomocy na zagospodarowanie.

Analiza badanej dokumentacji pozwoliła stwierdzić następujący stan:

- Wnioski o pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie składane były przez osoby usamodzielniane w Centrum. Wnioskodawcy przebywali w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat w przypadku osób usamodzielnianych, opuszczających rodzinę zastępczą spokrewnioną oraz roku w przypadku osób usamodzielnianych, opuszczających rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą, spełniając wymogi, o których mowa w art. 141 ust. 1 ustawy.
- Wnioski zawierały m.in.: dane osobowe stron, dane adresowe. Zostały sporządzone i podpisane przez osoby, które nabyły prawo do ubiegania się o wykazaną powyżej pomoc.
- Akta postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie zawierały dokumenty w oryginałach lub potwierdzonych kopiach, w tym: wniosek strony, zatwierdzony indywidualny program usamodzielnienia, w uzasadnionych sytuacjach wraz z modyfikacjami, wskazanie opiekuna usamodzielnienia, postanowienie sądowe dotyczące umieszczenia w pieczy zastępczej, określenie czasu przebywania w pieczy zastępczej, oświadczenie strony o sytuacji majątkowej, dochodowej, rodzinnej za miesiąc poprzedzający złożenie wniosku o pomoc, zaświadczenie ze szkoły lub uczelni w przypadku ubiegania się o pomoc na kontynuowanie nauki, zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego i zebraniu materiału dowodowego w sprawie.
- W przypadku czwórki wychowanków z grupy kontrolnej osoby usamodzielniane nie zachowały terminu wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia. W pozostałych aktach usamodzielniani wychowankowie wyznaczyli opiekuna usamodzielnienia terminowo. Sporządzanie indywidualnego programu usamodzielnienia następowało z zachowaniem

ustawowo wymaganego terminu z wyjątkiem trzech osób usamodzielnianych, które go przekroczyły.

- Poddane analizie i ocenie decyzje zawierały wszystkie elementy, o których stanowi art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.).
- Akta spraw wykazały, iż dochód wnioskodawców wynosił poniżej 1200 zł (wnioski złożone przed 1 lutego 2023 r.), spełniając kryterium, o którym mowa w art. 142 ust. 1 ustawy. W przypadku udzielania pomocy na usamodzielnienie, wysokość kwot była uzależniona od czasu pobytu w pieczy zastępczej i zgodna z art. 149 ust. 1 ustawy. We wszystkich przypadkach wypłata następowała po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki. Kwoty przyznanej pomocy na kontynuowanie nauki były zgodne z art. 146 ust. 2 ustawy.
- Pomoc osobie usamodzielnianej na kontynuowanie nauki przyznawana była na czas trwania danego roku szkolnego, a nie na czas nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia, co było niezgodnie z art. 146 ust. 3 ustawy.
- Pomoc na zagospodarowanie przyznawano w kwocie określonej w art. 150 ust. 1 ustawy. *(dowód: akta kontroli str.50-77)*

Analiza akt osobowych dotyczących spełnienia przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wymogów w obszarze kwalifikacji zawodowych, o których mowa w art. 78 ustawy, potwierdziła ich zgodność w przedmiotowym zakresie. *(dowód: akta kontroli str. 78)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli problemowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubaniu stwierdzono występowanie następującej nieprawidłowości:

1. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznano na dany rok szkolny, a nie na czas trwania nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia.

Wobec dokonanych ustaleń wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznawać na czas trwania nauki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia.

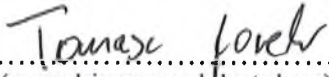
Podstawa prawna: art. 146 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 447 ze zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zm.).

Proszę w terminie do dnia **31 lipca 2023 roku** powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zalecenia, uwag i wniosków przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

.....
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

.....
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....
Danuta Ziwiła
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

